TOIMETUS JA TALITUS:
Jõhwis, Rakwere tän. 7-a
Telefon 48.

Toimetaja kõnetunnid esmas päewal, kolmapeäwal, neljapäewal ja laupäewal k 9—11

Kontor awatud kella 8—6.

Alutaguse Teataja

Üksik number 5 senti.

TELLIMISE HIND:
1 kuu postiga . . . . 45 senti.
3 kuud „ . . . . 130 „
9 „ „ . . . . 250 „
1 aasta „ . . . 5 kr.

Tellimisi wõtawad wastu kõik postkontorid.

Ilmub kaks korda nädalas: kolmapäeva ja laupäeva varahommikul.

Toimetaja kõnetunnid äripäevili kella 9-st — 2-ni päeval

Kuulutuse hinnad: 1 millim. 1 weerul kuulut. küljel 3 senti, lehe tekstis ja eesotsas 8 senti. Tööotsimise kuulutused poole hinnaga. Kuulutusi wõetakse wastu lehe ilmumise eelpäewal kuni kella 12.

№ 91. Jõhwis, kolmapäewal, 23. nowembril 1932. a. IV aastakäik.

Uut Citron-Wachmnni frondilt.

Läbiotsimised korterisja kreeditoride nõupidamine.

Riidetegelaste Citroni ja Wachmanni areteerimise otsekohese järelduseną pandi möödunud pühapäewal toime läbiotsimine nende korterites. Läbiotsimiste tagajärgede kohta kohtuwõimudelt mingisugust informatsiooni ei ole, kuid Tallinnas lewis kuuldus, nagu oleks saadud kätte mingisugune salajane raamat, kuhu olewat sisse kantud kõik need, kes on saanud osa direktorite esindussummadest. Ka Kreenbalti pearaamatupidaja juures on pandud toime läbiotsimine.

Esmaspäewa hommikul asusid kohtuwõimud kontrollima ka Kreenbalti raamatupidamist ja seda õige põhjalikult. Kontrollimine wõib kesta mitu päewa.

Eile astusid Kreenbalti ruumides kokku Balti puuwillawabriku kui ka Kreenbalti kreditorid. Sellest nõupidamisest wõtsid osa ka erapankade juhatusliikmed, riikliikude pankade juhataja ja majandusministeeriumi rahandusosakonna direktor. Nõupidamine kestis 4 tundi ja lõppes kell 2. Nõupidamise kohta pidi hiljem antama ametlik teadaanne.

Kreditorite nõupidamisel leiti, et kahe juhatusliikme wahi alla wõtmine ei takista ettewõtte edasitöötamist ja ei halwenda tema majanbusliikku seisukorda. Kreditoritel ei ole kahjusid karta, kuna areteerituil oli antud tagatisi oma tohustuste katteks.

Juhatuse täiendamiseks kutsutakse lähemal ajal kokku peakoosolek.

Ühenduses nende tegelaste areteerimisega lewis Tallinnas kulutulena kuulduși ja mõned lehed töid teateid, et tahetawat areteerida ka praegust Kreenbalti direktorit Max Bangi, kes olewat kaassüüdlane Balti puuwillawabrikus toimetatud wõltsimises. Selle juures nimetati ka, nagu oleks M. Bangil korda läinud põgeneda wälismaale.

Nagu nüüd selgub, ei wasta need kuulujutud sugugi tõele, sest M. Bang wiibib praegu Tallinnas ja wõttis eile osa nõupidamisest kreditoridega. Tema on ainult ühe aasta seisnud Kreenbalti teenistuses direktorina ja 1929. a., mil on toimetatud puuwillawabrikus wõltsimine, ei ole ta puuwillawabriku juhatusele lähedal seisnud. Tol ajal oli küll puuwillawabriku juhatuses direktorina Ernst Bang, kes on tema wend ja praegu elab Helweetsias.

—

Julius Griina protsessib ka Jõhwis.

Hiljuti oli Rakwere-Paide rahukogus arutusel endine Sompa koolijuhataja Jul. Griina ja ÜEMü Sompa osak. juhatusliikmetewaheline protsess, milles wiimaseid süüdistati awaliku laimu lewitamises ajalehe weergel koolijuhataja kohta. Kohtusse olid ilmunud erakaebajana J. Griina ning ÜEMü Sompa osak. esindajana esimees H. Kelmentsow koos oma kaitsja wan. adw. N. Kruusega. Tunnistajatena kuulati üle Wirumaa koolinõunik Hans Linsi ja Kärkna jaamaülem Th. Möller, kes teatawasti oli waremalt Sompa koolihoolekogu esimeheks. Tähendatud tunnistajate asjaliikude seletuste põhjal tegi kohus kindlaks, et J. G. kaebus oma endiste õpilaste ja noorte wastu on alusetu, kuna tema waeselapse raha kõrwaldamise näol oli teinud lubamata teo, mida ka noored ajalehes märkinud ametliku ööndusena. Samas selgus ka, et koolijuhatajat on ka karistanud haridusministeerium, paigutades teda alamale kohale wäiksema palga eest.

Kõiki neid fakte arwestades mõistis kohus kaebealused kohtulikult õigeks. Griina kanda jäid kohtukulud ja tunnistajate päewapalgad.

Peeri perenaised kursusi korraldamas.

Peeri maanaiste selts, milline alles asutati läinud kewadel ükſikute agaramate perenaiste algatusel, on suutnud saata korda juba mõndagi nimetamisewäärt. Seltsi ümber, mille juhiks on energilisem perenaine Jõda Parwe, on koondunud umbes poolsada ümbruskonna perenaist. Wiimaseks tegewuseks oli seltsil majapidamise kursuste korraldamine prl. L. Bachmani juhatusel, mis kestis 2 nädalat. Osawõtjaid oli 15. Kursuse lõpupäewaks korraldati 19. now. k. a. Peeri koolimajas ühine teelaud kursuslastele ja kutsutud külalistele. Kawas oli rahwatantse prl. Bachmani juhatusel.

Nagu kuulda kawatsewad Peeri perenaised peale uut aastat korraldada weel teisigi kursusi. Nimetatud kursus oli esimesi Peeril.

Mäetaguse walla kindlustusseltsil asjad korras.

Mõne päewa eest toimetas wälisrewident H. Wiitmann Mäetaguse walla kindlustusseltsi arwepidamise rewideerimist. Kuigi rewideerimine oli täiesti ootamata, jäi rewident tulemustega rahule, sest asjaajamine oli korras ja saldo Kr. 92 suuruses alal. Seltsi tegewus on käesolewal aastal isegi tõusu näidanud.

Mäetaguse walla kindlustusseltsi hingeks on tema energiline asjaajaja kohal tuntud seltskonnategelane Elmar Sepp.

„Nõorite inimesi ja müüte jumalamuidu nende asju".

Kui Järwe raiooni konstaabel Sokmann läks Järwel elutsewa Ewald Põldi jalgratast walla maksude pärast aresti alla panema, ütles see konstaablile, et nõorite inimeste käest wal lale asju ja müüte neid jumala muidu maha. Ka pidi konstaabel Põldi käest ratta jõuga ära kiskuma, kuna see keeldus seda wälja andmast ega wõtnud ka enda kätte hoiu alla. Konstaabel leidis, et teda on sellega haawatud ja andis asja kohtu kätte.

Kohtus seletas Põld, et tema pole seda ütelnud, ütleja oli tema ema, ja kaebus olewat tühi kius. Kuid unustas, et seda kuulsid pealt ka tunnistajad. Ja nüüd peab Ewald Põld minema selle ette 3. nädalaks aresti.

Moldowa küla rahwas ettekuulutaja juures.

Neil päiwil külastas Moldowat hiromant, kes kohapeal nädala paigal püsis ja aina kõikidele küla noor-neidudele peatset mehelesaamist kuulutas. Ettekuulutaja oli noor, kena wälimusega härra, mis ka asjaosalisi rohkem meelitas, kui ettekuulutamine. Tarwis ainult 50 snt ja terwe illusioone laulis preilide käe pealt: kuidas weab neil kaksikelu tulewikus.

Ka wanemad inimesed, teadasaades, et ettekuulutaja nii osawasti minewikku ja olewikku teab, külastasid „noorhärrat" omakord. Kuid uute kundedega ei läinud asi libedasti. Taluperemees T. W. ei maksnud ettekuulutajale tasu sellepärast et kõik ettekuulutuse sõnad märgist mööda läinud. Ettekuulutaja sattus mees-pooltega sõjajalale. Kogus jõuk poisse ja tahtsid noorhärrale nahapeale anda. Teisel päewal oli härra külast jalga lasknud.

Endine Jõhwi kaupmees 6. kuuks wangi.

Endist Jõhwi kaupmeest August Kullamaad süüdistab Jõhwi rahukohtus 18. now. a./s. „Pärnu Linatööstus" temale kuuluwa raha raiskamises, mis oli üles antud 244 kr. 53 snt. suuruses. Kullamaa oli Jõhwis olles Pärnu Linatööstusele saadetawa tööde wastuwõtjaks ja wälsaandjaks. Ära lõpetades ta jättis aga wiimasel ajal sissekassseeritud summad linatööstusele saatmata.

Kohtus selgub, et muist walmis töid andis ta töötoojatele wälsaandmiseks Jõhwi ärimehele A. Romotile üle. Osa neist on juba ärawiidud ning selle ette Kullamaale 50 kr. antud. Teine osa on praegustki alles ja neid wõib kahjusaaja kätte saada. Raisatud summa langeb siis 165 kr. 62 sendile, mille läbilöömiseks ka kaebealune ennast süüdi tunnistab.

Kohus karistab August Kullamaad 6. kuulise wangistusega. Ta wõetakse kohe wahi alla.

Jõhwist õpiwad ülikoolis.

Wuntsi 2. kiri Tartust.

Kui Tartus jalutada, siis märkad, et tänawal on rohkem, üliõpilaste kirjuid ja kirewaid mütse, kui rahwast! Noorsugu on Tartu tänawail domineriwam kui kusagil mujal linnas. Harwa tuleb ette mõni töömees kesklinna tänawal. Suure kõhuga — Barbarusse keeles — raskejalgseid mehi — näed päewas mõned ükſikud, kuna Tallinnas need wäga sageli silma puutuwad.

Üliõpilane on Tartule kõik, temaga rehkendatakse ja tema järele seatakse eelarweid kokku. Õigus 1/3 linna majadest kuuluwad ülikoolile.

Wärwikandjaid korporante on Jõhwist siiski wähe. Peamiselt on siirdutud seltsidesse ja suur osa inimesi on weel „metsikud" — organiseerimatud.

Wärwikandjana on Wold. Palm noorema põlwe juhina Jõhwi meeste seas domineeriwam. Oma heasüdamliku kohtlemise ja alati naeratawa näoga on ta wõitnud nooremate aga eriti naiste sümpaatia. Kuulub „Wironia" perre, mida loetakse jõukate meeste korpiks! Enamik eesti pangadirektoreid ja teisi majandusmehi on sellest korporatsioonist pärit.

„Wironias" wõib teha päris korraliku „otsa" ühel ehk teisel alal. Kui muidu, siis wõib saada kergesti rikka teisepoole, noh mõne 80 miljonilise kaaswaraga ja siis ela kui suur härra rahakoti otsas. Palmi Wolli ei looda wõõrale rahale, waid teenib hoolega pangas ametnikuna — et kord saada ise direktoriks.

Teine mees „Wironias" on Schmidti Elmar, kannab weel musta rebaseteklit. Tutwuneb teist aastat üliõpilaseluga. Oma ette härra, käib igal õhtul korralikult kinos, konwendis, ja ükskord kuus aulas loengul, peab rohkem lugu raamatutest ja leksikoonidest kui tühjadest loengutest, mis igakord undki ei peleta.

Wanemaid juriste Elsa Sarap, selle wallakirjutaja Sarapi tütar, kes 20. detsembril s. a. pühitseb oma 50. aastast sünnipäewa. Ei mitte mingisuguse tagamõttega ei kirjuta temast Schmidti järel, waid märgime, et ta wõib saada Jõhwi naisadwokaadiks, nagu Tapal on Kaaber ja Narwas Neumann.

Endine Jõhwi gümnaasiumi eesti keele õpetaja Jaan Meerits wõitleb ühes oma õpilastega põltsamaa mehelikku agarusega ja psühholoogia eel ja päris eksamitega. Sama rasket teed käib proua Meeta Sakermann, kes ei käi ülikoolis ameti wõi au pärast, waid puhta hariduse enese pärast.

Filosoofia teaduskonna nooremaist inimesist wõiks nentida weel Salme Sinimetsa, kes ülikoolis on wõtnud hoopis suurtsugusema figuuri; nii et, ei tahtnud ära tundagi. Kurameerib hoolega ja teeb õppimisega samuti hoolega tegemist. Miks siis mitte õppida, kui wõimalused selleks on soodsad.

Ühewanune Salmega on Linda Kask, majandusteaduskonna tudeng. Ei kuulu weel kuhugi seltsi ega korporatsiooni, käib ainult mõnes seltsi ruumis kaarte mängimas. Tema elawale püsimatule iseloomule ei ole küllalt wastuwõetaw ükski selts ega korp, kuid niipalju ta ennast on parandanud, et „hüppesse" nii kergelt ei lähe — on ju nüüd täielik wabadus muidugi käes.

Teie Wunts.

Traadikera wiis wennad wangi.

Peremees lahkus minutiks wiieks — juba taga warastati.

Möödunud Jõhwi mai laada ajal, ostis Rakwere külas elunew Diedrich Koljat Jõhwi tarwitajate ühisuse hoowis Jõhwis elawate Johannes ja August Nõmmede käest kera okastraati, makstes selle ette 1 kroon. Nendega oli ühes ka Adolf Roosimägi, kelle elukoht Jõetaguse külas. Hiljem selgus, et traadikera oli warastatud Meinhard Blumthalilt, kes selle oli pannud tarwitajate poe hoowi wankri juurde maha, lahkudes ise minutiks wieks selle juurest.

Asi oli 18. now. Jõhwi rahukohtus ees. Koljat seletab, et keramüüjad olid Nõmmed kahekesi, küsides selle ette alguses 2 kr., kuid teine tähendanud, et aitab ühestki, mille ette ta ostiski. Traadikera on tal alles.

Nõmmede jutu järgi sündinud asi järgmiselt. Nemad läksid purjus olles tarwitajate ühisuse hoowi ja leidsid sealt pori seest okastraadi kera. Johannes Nõmm hüüdis selle peale, et kelle kera see on. Et aga omanikku ei ilmunud, hakkas ta kera porist wälja tirima, kutsudes appi Roosimäge, kellega kera siis ka ära wiidi, kuna August Nõmm seda ainult pealt waatas.

Wennad lootsid selle jutuga kohtus kergemini läbi saada, sest August, keda juba korda kaks karistatud, pidi õige mees olema, kuna süüdlane oli ainult Johannes, kes tingimisi palus karistada. Kuid süüdistuse §§ tõmbasid sellest kriipsu läbi, sest wargus oli toime pandud suure rahwa hulgas, mis wõimaldab warastele kerge kadumise.

Rahukohtunik kuulutab otsuse, mille järgi peab **Johannes Nõmme minema 4 kuuks wangi, August Nõmme 5 kuuks ja D. Koljat peab maksma 20 kr. raha trahwi ehk maksujõuetusel minema 7 päewaks aresti.** A. Roosimägi mõistetakse kohtulikult õigeks.

—

Muidujutt nädalawahetusel

(wõib ka ajapuudusel lugemata jääda).

— Kuipalju uusi asju wahepeal Jõhwis.

— Mida siis?

„Pangandus teeb sensatsiooni.

— Kas krahh wõi wõltsimine?

— Ei paremad lood — abiellumised mõlemis pangas.

— „Kes need siis, kas direktorid?

— Need ostawad talusid, kuid raamatupidajad teewad häid „otse" kosimistega.

— Neist oli ju kuulda ennem.

— Kuulda oli weel, et Treilmann ajada habeme maha, walimised on aastaks edasi lükatud.

— Aga mis teeb nüüd sõber Danilewski?

— Hakkab kohut käima, tal ees mitu protsessi.

— Aga ta sõber Mart Sorro Waiwarust suri maha.

Sellest millaski teinekord erijutt.

— Erijutt wõiks teha ka sellest, kes wiimasel kinniselt peolt kõige ennem koju sai.

— Mis sina sest räägid, sa ei olnud seal. No oli seal alles olemine, naera wõi kõweraks.

— Kas see on naeruwäärt, et ballil ei olnud ühtki 75.000. kleiti, nagu Tallinnas. Kõige kallim olnud 62 kr.

— See oli tõsiselt räbal küll, kuid kes rohkem naeru peale ajas, oli Lüdig.

— Teisalt räägitti, et Härma Walli olla teinud möödunud aastal palju lopsakamat nalja.

Endine Wunts.

Sõitis koorekoormaga kraawi.

Laupäewal, 19. now. sõitis Jõhwi piimaühingu Woka koorejaama kooretooja kõige koormaga kraawi, kusjuures koorepleekide teklid lahti põrusid ja enda kalli sisu maha kallasid. Jõhwis meierile seletas mees, et hobu tüdinenud (!) edasitulekust ja tahtnud teel ümber pöörata, waatamata kutsart soowidele. Nii kaldunudki koorem kraawi, mille sisuks 49 kilogr. koorr.

Kohe koostati juhtumi kohta akt, mis esitatakse ühingu juhatusele otsustamiseks: kelle kanda jääb nimetatud kahju.

Kirjwastused.

Nimetu kirjasaatja Järwel. Ärge kirjutage ilma oma nimeta, need lood ei lähe kunagi lehte.

A. M. — Aido-Nõmmel. Saatke lühikest sõnumeid. Pikad jutud ei ole wastuwõetawad.

Sompa ja Jõhwi mehed kisuwad.

Laupäewal tekkis Jõhwi restoraanis Jõhwis elawa Richard N-u ja Sompa küla meeste wahel kakelus. Suuremaks kannatajaks oli Richard N., kellel ka pükſid kakeluse ajal lõhki tõmmati. Wiimaks pääses ta jooksu. Weidi hiljem, kui Sompa mehed restoraani ees olid, ilmus ta tagasi, lüües noaga Wooselile ühe sähmaka pähe, mille peale jälle põgenes. Woosel suuremat wiga ei saanud, sest nuga oli läbi talwe mütsi tungides ainult kerge haawa pähe teinud.

Wälispiiritus tõi ränga karistuse.

18. now. määras Jõhwi rahukohtunik Kukrusel elawale Ernst Warolile wälismaa piiritusega kauplemise eest karistuse 6-kuulise wangistuse 200 kr. rahatrahwi ehk maksujõuetusel 1½ kuulise aresti. Peale selle on tal üheks aastaks keelatud elamine mereäärsetes waldades ja linnades.

Isa — Karl Warol mõisteti kohtulikult õigeks.

Ernst Waroli süü on tunnistajate läbi kindlaks tehtud. Ta oli enesele wälismaa piiritust muretsenud ja seda wäiksetes mõõtudes wälja müünud. Isegi sel ajal, kui rannawalwe ametnikud toimetasid läbiotsimist, tuli keegi „kunde" tühja pudeliga Warolile piiritust otsima.

Tulekahi N.-Jõesuus.

Läinud laupäewa õhtul kella 5 ajal läks põlema N.-Jõesuus Bruutuse kahekordne puumaja, mis asub Turuplatsil. Õnnetuse kohale ilmus kiiresti tuletõrje, kes kohe pani tulele piiri. Tule läbi said rikutud pagar Linki korteris tapeedid, mille läbi kahjusumma ainult 50 kr. Tuli oli alguse saanud kuuldawasti sellest, et lapsed olid tulega ettewaatamatult mänginud.

Lugege „Alut. Teatajat".

Leon Nicole

Genfi sotsialistide pahema tiiwa juht, kes ühenduses rahutustega rahulinnas arreteeriti ja kohtu alla antakse.

Ingerisse kodukaitse.

Mõni päew tagasi asutati Ingeris kohaliku piiriwalwe rajooni ülema kapten Kukeinsmanni algatusel naiskodukaitse üksus. Ühtlasi asutas samas piiriwalwur Heino keelpillide orkestri.

Põllumeeste loterii preemiad wäljaandmisel.

Põllumeeste loterii piletimüüjaile preemiate wäljaandmine on juba alanud ja kestab 23 nowembrini. Wäljaandmisele tuleb rida wäärtuslikke hõbeasju. Preemiad, mis 23. nowembriks wäljawõtmata, jääwad Põllumeeste Seltsi omaks.

„Murdlained" ümber Narwa teatri.

Teatri uus kunstijuht-lavastaja Rix Kuljus.

Gerd Valentin ei lahku näitetrupist. Poolametlik poleemika L. G-ga*)

Narwa teater k.-s. „Wõitleja" juures on läbielanud nii mitmedki murrangu-ajad nagu kahe, s. o. „Wõitleja" ja „Ilmarise" truppide ühinemine 1925/26. a. hooajal, millele kohe sama hooaja lõpul aga järgnes jälle ühise trupi lagunemine kaheks, kusjuures üks osa asus tööle „Ilmarises" ja teine osa „Wõitlejas". „Wõitleja" trupp jäi tol ajal sõna tõsises mõttes waeselapse ossa. Trupist lahkusid siis siis kõik kunstilised juhid, nende hulgas ka peajuht E. Lemberg, kes nüüd juba teistkordselt „Wõitlejast" ära läheb. Tolajal oli tõesti teatri „surm" käega katsutaw, kuid ometigi oli Narwa ajakirjandus siis niiwõrd taktiline, et ta oma linna kunstisõbrilistele seltsidele ei hakanud etteheiteid tegema ega „surma" ettekuulutama, teades, et see oli paratamatult tingitud Narwa üldisest majanduslikust kitsikusest, nagu seda nüüd teeb lugupeetud L. G. „Põhja Eestis", kuigi seda „surma" tema suureks kahjuks ometigi ette näha ei olegi. Narwa teater töötab edasi sama innuga ainult selle wahega, et kunstiline juhtimine on usaldatud noorele, energilisele ja asjatundlikule teatritegelasele Rix Kuljusele, kes juba lähemal ajal esineb uue lawastusega; Kitzbergi „Kosjasõiduga". Ei tähenda see weel ühelegi teatrile „surma", kui tema juurest lahkuwad mõned tegelased, kuigi see esialgu tundub raskena, — tulewad uued ja töö läheb jällegi sama rada edasi. Pealegi opereerib lugupeetud härra L. G. waleandmetega nagu lahkuks Narwa teatrist ka prl. Gerda Walentin, kes alles sügisel Narwa teatri teenistusse astus. Olgu siinjuures öeldud, et prl. Walentin hra L. G. suureks kurwastuseks praegu küll ei kawatse Narwa teatrist lahkuda ja hra L. G. wõib teda juba kohe järgmises uues lawastuses näha. Üldiselt tundub, et lugupeetud L. G. „Põhja Eestis" näib liiga palju muret tundwat Narwa teatri tulewiku üle. See on ju wäga armas ja Narwa teater ühes „Wõitleja" juhatusega on temale selle eest üpris tänulikud. Kahjuks peab aga märkima, et teatri kunstilist tülge püüab G. liiga närwilikult juhtida. Niisugune närwitsemine ühtki seltskonna- ega kultuurtegelast sihile ei wii, samuti ei tee see ka rahwa üle-öö kultuurseks, kes seda „kõrget kunstiteatrit" oskaks hinnata. Sama tunnistab ise ka L. G. „Põhja Eestis" ja kui ta seda ise ei mäleta, siis waadaku, mis ta kirjutab sama, tema arusaamise järgi hanejalgades, „kõrge kunstiteatri" üle 21. sept. 1931. a. „Põhja Eestist" nr. 108. (siis Amicus'e nime all). sama näitejuhi lawastusest, kelle lahkumise puhul nüüd Narwa teatrile surma ette kuulutab ja osalt ka ühest tegelasest, kes siis Narwa teatri teenistusse astus ja nüüd jälle lahkub. Et „Põhja Eesti" waewa wähendada ja mälu wärskendada siis olgu allpool mõned tema enda read sellest „kõrgest kunstiteatrist":

„Kahtlemata kõige õnnetumaks (tõsi: lawastuse üldstiilile küll kõige lähemaks) tõlgitsuseks oli aga (nime jätan awaldamata, minu märkus) Soogenbits, toimetuse sekretär. See oli wäga nõrk mäng, mida esitas see osaline; mingi arusaamatu naerumõkitamine, kehkenpükstamine — ega ometi usuta, et niisugune mees on seatud ühe kõik-wägewa partei telgitagusеid niitisid tõmbama? Üldse näib mulle, et endalased Pärnust sarnase kemplemise karglemise teewad mingiks wooruseks jne."

Siis edasi:

„Wiimased kaks lawastuse fiaskot ei näi olewat tulnud juhuslikult, waid põhjused peituwad siin sügawamal, mis paneb tundma muret Narwa teatri saatuse pärast. Paistab, et teatri kultuuriline juhtimine ei sünni järjekindlalt" jne.

Kogu aeg üks sajatamine. Ja peale selle lugup. „Põhja Eesti" ühes L. G-ga üldse waikib, ehk kuigi teda jälle tabab mõni närwiwapustus, siis ei leia ta Narwa teatrist seda kõrget kunsti kusagilt, mille surma ta nüüd ennustab.

Mis puutub Narwa teatri tegewusse, siis ei ole seda „surma" praegusel korral karta. Töö läheb edasi weel suurema intensiiwsusega, sest peatrupi kõrwale kawatsetakse asutada ka noorte rühm.

Tegelasi, pealegi weel häid näitlejaid, on Narwa teatrist waremgi lahkunud ja lahkub ka edaspidigi. Lahkunute asemele astuwad jälle uued, wärsked jõud, kes sama ideed ja sihti ikka edasi kannawad.

„Wõitleja" juhatus pole kunagi kergel käel teatrit lõhkunud ega temale „hauda kaewanud" nagu seda näeb hra L. G. ülihoolas film. Samuti ei lahku näitejuht ega kaks tegelast mingisuguste lahkhelide wõi intriigide tõttu nagu seda mõnelt poolt lastakse paista, waid puht isiklikel ja majanduslikel kaalutlusil. „Wõitleja" juhatus on alati püüdnud teatri kunstilist tasapinda tõsta nii nagu seda lubawad majanduslikud wõimalused ja teeb seda ka käesolewal juhtumil.

Kuigi on raske lahkuda lugupeetud tegelasist nagu E. Lembergist, H. Malmsteinist ja R. Tederist, kes kogu hingega on olnud oma töö juures, kes on katsunud anda oma parima selle wähese waewataasu eest, mis Narwa teater on neile suutnud pakkuda. Ja kui nüüd need lugupeetud tegelased on leidnud omale teisal paremaid majanduslikke wäljawaateid, siis peab Narwa teater siin leppima paratamatusega. Ei jää muud üle kui tänada neid nähtud waewa ja hoolsa töö eest ja awaldada lootust, et tulewikus, kui olud paranewad, neid jälle Narwas näha wõiksime.

Narwa teater on palganud lahkunud näitejuhi asemele uue näitejuhi Rix Kuljuse, kes juba tööle asunud. Opereti teiseks primadonnaks on palgatud narwalastele juba tuntud sopr. prl. T. Kroon. Samuti on läbirääkimised käimas ka uue opereti tenori palkamiseks. Teatri tegewusse astub ka jälle pr. A Ulm-Lääne, kes perekondlikel põhjustel oli sunnitud ajutiselt teatri tegewusest eemal olema.

Ei saa ju salata, et Narwa teatril ühes temaga ka „Wõitlejal" tuleb wõidelda majanduslike raskustega, seda enam weel, kus nüüd toetussummasid tunduwalt on kärbitud, kuid „Wõitleja" juhatus loodab kindlasti, et ta sellest raskusest üle saab.

Arwan, et „Wõitleja" juhatus ühes teatri juhatusega on kindlas usus, et Narwa kunstiarmastajaja seltskond oma awitawat kätt ei keela ning sõbraliku abi ja nõuandega alati walmis on „Wõitlejat" ja Narwa teatrit nende kultuurilistes sihtides toetama. Usun, et seda teeb lõpuks siiski ka lugupeetud „Põhja Eesti" ühes L. G-ga.

Ühise nõu ja jõuga wõidame kõik raskused!

K/s. „Wõitleja" juhatuse liige.

*) Awaldatud waieluskorras. Toimetus.

Kindral Karl Litzmann.

Kõige wanem liige Saksa uuel riigipäewal, 82 aastat wana, rahwussotsialist. Litzmanni kandidatuuri wiisid rahwussotsialistid läbi selleks, et tema awaks uue riigipäewa. Kommunistide naisjuht Klara Zetkin, kes 75 aastat wana, tõrjuti sel wiisil wanaduselt teisele kohale.

SSSR-i rong hilines.

17. nowembril saabus Nõukogude Wene üleande rong nr. 93 1 tund 55 min. hiljem kui sõiduplaanis ettenähtud. Sellele waatamata õhtune reisirong wäljus Narwa jaamast Tallinna siiski õigel ajal, ootamata SSSR-i rongi. Kuuldawasti hilinemist põhjustas asjaolu, et Leningradi—Kingisepa jaamade wahel sulasid kokku weduri laagrid.

Akadeemilisele Hõimuklubile lubati korjandust.

Kohtu- ja siseministeeriumi poolt lubati akadeemilise Hõimuklubi juhatusele liiwi lastele jõulupuu korraldamise heaks korjandust maja korjamislehega kuni 15. detsembrini 1932 a. Wabariige piires. Wastutaja korjanduse eest on Hõimuklubi abiesimees Gustaw Must, Tartus.

Narwa rauakaupmees 5-kuuks wangi.

15. nowembril mõisteti Narwa 2. jaoskonna rahukohtuniku poolt 5-kuuks wangi Narwa wanaraua kaupmees Leo Abel, kes petmise teel omandas 300-kroonilise taskukella.

Läti wabariigi 14 iseseiswuse-aastat.

Naaberriigi Kolmetähe ordenid minister-kindral Tõnisfonile, kolonell Pulgale ja kapten Tõnuristile.

Reedel, 18. now. pühitses meie naaber ja liitlane Läti wabariik oma iseseiswuse 14-a. hällipäewa. Läti wabariigi aastapäewa puhul oli Tallinn pannud enese lipuehtesse. Lehwisid kõrwuti Eesti sini-must-walge ja Läti punane-walge-punane rahwuslipp. Eesti-Läti sõprusühing korraldas piduliku aastapäewa-aktuse „Estonia" kontsertsaalis. Kõnedega esinesid Eesti-Läti ühingu esimees prof. Piip, wälisminister A. Rei, Läti-Eesti ühingu esimees end. pea- ja põllutööminister Alberings j. t.

Aastapäewa puhul saabusid Tallinna Läti saemi liige, end. pea- ja põllutööminister A. Alberings, Läti armee kahurwäe inspektor kindral Kalinsh, end. kaitseminister kol. Saiminsh, prof. E. Blesse, publitsist O. Nonansh.

Külalistele pakuti honemikukohwi „Corsos". Päewal olid wisitidid riigiwanemale, wälisministrile ja riigikogu esimehele.

*

Läti wabariigi aastapäewa puhul wabariigi president A. Kwiesis otsustas annetada Kolmetähe 1. järgu aumärgi kindral J. Laidonerile, end. kaitseministrile A. Keremile,

kaitseminister kindral A. Tõnisfonile

ja kaitseministri abile kindral P. Lillele; 2. järgu aumärgi kindral G. Jonsonile, kol. Järwerile, kaub.-tööstuskoja dir. Hurdale, majandusministeeriumi dir. Kaljotile; 3. järgu aumärgi kol. Tombergile, kol. Pulgale, kol.-ltn. Kurwitsale, wälismin. lepingutebüroo juh. Mickwitzile, weeteede wal. dir. Awikule; 4. järgu aumärgi major Sinkale, kapten Tõnuristile, kapten Reinholdile ja majot Krammile; 5. järgu aumärgi kriminaalkomissar Kirshbergile ja kriminaalassistentidele Illissonile ja Lipule.

—

Uuendage „Alutaguse Teataja" tellimist 1. detsembrist.

Ühest rahwuswahelisest tukatist

Päätükk numismaatikast.

G. Matto.

Wanematest kuldrahadest juhtub rahadekoguja sageli nägema wiiesendilise suurust õhukest kuldraha, mis puhtast metallist ja mille esitküljel raudriides rüütel püstihoitud mõõgaga ühes ja nooltekimbuga teises käes. Tagaküljel aga on arabeskega kaunistatud ruut neljarealise ladinakeelse kirjaga. See on hollandi (belgia) wanaaegne tukat ja miks esineb ta nii sagedasti, sellejuures wast peatumegi pikemalt.

Tukat on kuldraha liik, mida XII sajandi kestpaigu kõige esmalt Itaalias müntima hakati. Esimesed kuldtukatid olewat Apuulia hertsog Roger II 1140. a. ümber müntida lasknud. Weneetsias hakati neid XIII sajandi lõpul lööma ja siin kandsid nad nime „tsekiinid" (sõnast „zecca" — rahapada). Genuas ilmusid nad samal ajal ja warsti aimasid pea terwe Euroopa rahapajad seda rahaliiki järgi. Tukatiteks hakati neid kutsuma sõna „ducatus" järgi, mis tuli ette hertsog Roger'i rahadel olewas ladinakeelses lauses („Sit tibi, Christe, datus, quem tu regis, iste ducatus"). Tukati wäärtus ei jäänud mitte alati ühesuguseks, waid muutus aja kestel.

Utrechti tukat aastast 1771.

Suuremaks kaubariigiks XVI ja XVII sajandil oli kujunenud Holland. Temal oli tugew laewastik ja asumaid pea kõigis maailmajagudes. Pole siis ka ime, et hollandi raha kõikjal tunti ja häälmeelel wastu wõeti. Hollandi raha muutus sellal sõna tõsises mõttes rahwuswaheliseks, eriti mõned rahaliigid. Kõige suurema poolehoiu ja üldise tunnistuse rahwuswahelises kaubandusilmas wõitsid aga hollandi kuldrahad — tukatid, mida 1600. a. ümber Utrechti rahapajas lööma hakati ja mis kujult sarnastena püsisid kuni 1849. aastani, mil sarnaste müntimine lõpetati. Peale muu hinnati neid ka weel eriti sellepärast, et nad olid münditud wäga kõrgeproowilisest kullast, peaaegu puhtast metallist (rahasulam, millest neid münditi, sisaldas peaaegu 98% puhast kulda.)

Ja sellest siis tuli, et seda hollandi rahaliiki kõikjal hinnati. Paljudes riikides aimati hollandi tukateid nii kaalult kui ka wäliselt kujult XVIII ja XIX sajangul järele. Nii, näiteks, Hamburg XIX sajangul.

Hamburgi tukat aastast 1821.

Mõnikord läks see järelaimamine nii kaugele, et mujallõõdud tukatid hollandi omadest waewalt eraldatawad on.

Näide. Poola mässu ajal aastal 1831, kui Warsawi rahapada poola wabaduslaste kätte langes, lasksid nende juhid seal umbes 164.000 kuldtukatit müntida, mis Utrechti omadest ainult selles erinewad, et neil on raudrüütli pea ligi waewalt-märgataw poola ühepeaga kotkas.

Selle kotka, mis peale selle weel raha sõõrkirja osana näib, leiab ainult asjatundja ülesse. Mitteasjatundja ei tee harilikult Utrechti ja Warsawi tukatite wahel mingit wahet.

Poola wabaduslaste tukat aastast 1831.

Sarnast raha wajasid aga poola wabaduslased, et osta relwu wälismailt.

Kuid mindi weel kaugemalegi. Mindi niikaugele, et otse „waleraha" s. o. Utrechti tukatitele täpselt sarnaseid münditi. Sarnase teoga sai hakama Peterburgi (wene) rahapada. Siin münditi Utrechti tukatitele täpselt sarnaseid wähemate waheaegadega aastast 1735. kuni aastani 1867, s. o. 132 aasta kestel. Nii tuleb siis hollandi nende aastate kuldtukateid ühtlasi ka wene rahadeks lugeda.

Miks Wenemaa wõõra riigi raha lööma hakkas, on lihtne seletada. Wenemaa oli sagedasti sõjajalal naabritega, tema sõjawägedel tuli nii mõnigi kord liikuda wõõrastel maaaladel. Seal ei wõetud aga wene raha wastu juba tema erinewate rahaüksuste ja Lääne-Euroopas tundmata wene kirja pärast. Nii tuli Wenemaal tahes-tahtmata leida raha, mis oli üldiselt tunnustatud. Ja selleks osutus hollandi tukat.

Nii tuligi, et just sõjaaastail ja ajal, kus wene wäeosad olid sunnitud wõõral territooriumil tegutsema, Peterburi rahapada suurel hulgal hollandi kuldraha walmistas.

Selleks polnud mingit ametlikku korraldust, waid nähtawasti sõjawäelise ülemuse erawiisiline tellimine, kuid hiljem rahapaja aruannetes figureerib see raha kui „üldtuntud" (монета извѣстная). Nii nimetab teda lõpuks ka 1857. a. rahaseadustik (Монетный уставъ, изд. 1857 г., ст. 63).

Hollandi walitsus korduwalt protesteeris wene walitsuse sarnase tegewiisi wastu, kuid tagajärjeta.

Wene „kimbumees" aastast 1825.

Peterburi rahapajas münditud hollandi tukatid olid määratud muidugi wäljamaa jaoks, kuid nad läksid käiku ka siseriigis. Sõjamehed ei raisanud ju terwet oma rahatagawara mitte wäljamaal olles ära, waid hoidsid osa alles ja sõjakäigult tagasitulles tõid kodumaale. Ja nii läksid need wõõrailmelised kuldrahad ka Wenemaal suurel hulgal rahwa kätte. Kuna nad Wenemaal üldkäidawateks olid saanud, siis oli walitsus lõpuks sunnitud ka nende kursihinda wene rahas kindlaks määrama. Kursihinna kõikumist näidaku järgnew tabel.

Aeg	Tukati kursihind wene rahas
Kuni 1886 aastani	2 rubla 85 kopkat
1886 — 1897.	2 „ 95 „
28. nowembr. 1897.	4 „ 41 „

Tukati hinna tõusmine 2 rbl. 95 kopilalt 4 rbl. 41 kopikale oli tingitud ka sellest, et 1886. a. wene kuldrubla kurss ümber hinnati (ühtlasi mindi üle Lääne-Euroopas laialdaselt tarwitusele wõetud kullaproowile — 900/1000).

Järgneb.

Warahommikune sõjakära Narwa tänawail.

„Mässajad“ wallutasid postkontorihoone.

Kaitseliit ja politsei likwideerisid „mässuliste“ tegewuse.

Pühapäewa warahommikul — kell 5 — korraldati Narwas üldine häire kaitseliidule ja politseile. Paarikümne minuti jooksul oli ilmunud kaitseliitlasi wälja umbes 80 protsenti üldarwust.

Malewa instruktor Nikolai Kütt, kes oli määratud õppuse üldjuhiks seletas peale laskemoona wäljajagamist, et häire oli korraldatud malewkonnale õppekawas ettenähtud taktikalise õppuse alusel tänawõitluse korras. „Mässajad“, kes olid

wallutanud malewa staabi, prefektuuri ja postkontori,

tuli wiiwitamata sealt wälja lüüa, ning kord ja rahu jälle jalule seada. Selleks saadeti osa malewlasi õppekompanii päälik reserwlipnik Raudsepa juhatusel Suthoffi parki, kust algas pääletung.

Teise osa pääletungijaist moodustasid politseinikud, kes algasid tegewust Kreenholmist 2. jaoskonna politseikomissar Tiisfeldt juhatusel. Mässajad, kelle juhiks oli reserwlipnik Muks, kindlustasid oma positsiooni tugewasti, seades üles

kahureid ja raske- kuulipildujaid.

Esimesed kokkupõrked tekkisid umbes kell pool kaheksa piilureil. Pealahing algas aga weerand üheksa ajal, kui ründajad olid jõudnud spordiwälja ja Poola kiriku juure. „Mässajate“ patarei sülitas kogu aeg shrapnelle, mis tekitas effektse pildi. Patarei ja kuulipilduja tulega tõrjuti hulk aega ründajaid tagasi. Kui aga toodi wälja

suitsuküünlad ja pisargaas

siis oli waenlase wastupanu lõpulikult murtud. Müriseva hurraaga wallutati „mässajad“, kes kaotuse, või pisargaasi mõjul ohtrasti pisaraid walasid ...

Lahingtegewuse järgi koguneti ühiselt malewa õpperuumi, kus kaitse ja pealetungi juhid tegid kokkuwõtte lahingu käigust, ning selgitasid ettetulnud puudusi. Lõppsõna ütles malewa päälik major Lepp, märkides õppuse hääd kordaminekut, mis tagab linnakodanikele tõsise hädaohu korral kindla ja julge kaitse.

*

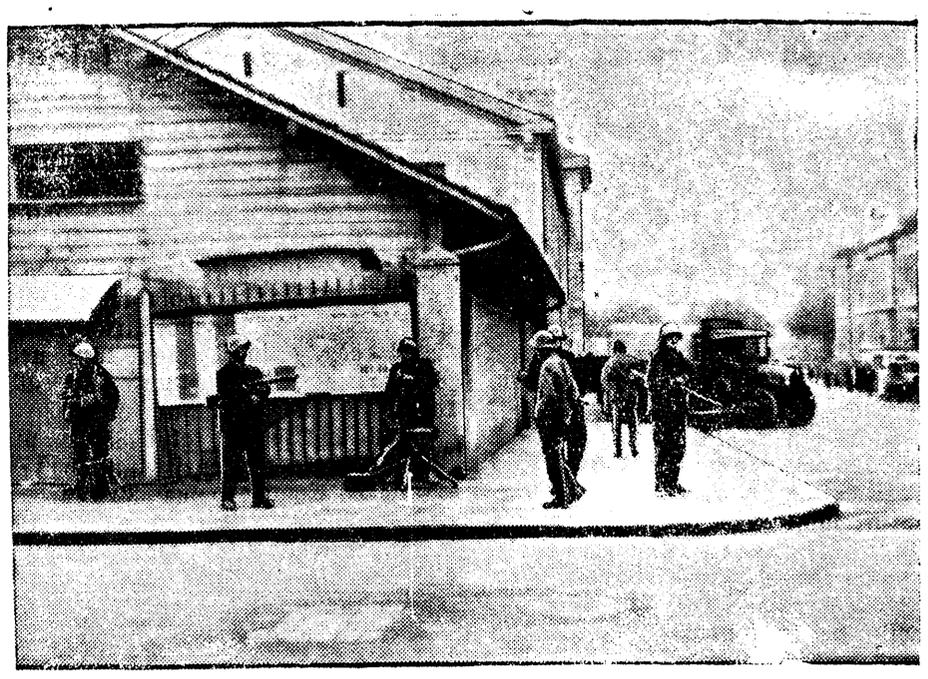
„Sõda ... kaitsewägi mässab ... uulitsal tapetakse inimesi ...“ räägib löötsutaw wanake hirmunud ja wärisewa häälega postil seiswale kordnikule. „Tahtsin minna Siiwertsi, järsku näen postkontori ümbrus sõjamehi täis, üks püssimees jookseb juure, et kuule wanake, kui elu kallis, kao kähku, muidu saad suurtükist pihta ...“ Samas kostub kuulipilduja tärin, nina wanake wastust ootamata kaob tudisedes kõrwaltänawasse, et säästa elu ...

Ja tõesti ragin üha suureneb. Kostuwad tihedad püssipaugud õhus löhkewad shrapnellid ning monotoonne kuulipilduja tärin löikab ajju ...

Siin, seal awatakse aknaid, piilutakse kartliku pilguga ringi. Mõned uudishimulikud jooksewad siiski tänawale, peatatakse wastutulijaid, küsides mis on lahti ... Kuuldes, et kaitseliit teeb „sõja proowi“, pöörduwad ühed tagasi — koduseid rahustama, teised — uudishimulisemad, jääwad jälgima lahingu käiku.

Ei saa märkimata jätta, et ka Narwa linna esimene kodanik hra Luts täie innuga, püss käes linna kaitsmisest osa wõttis.

„Nahu linn“ Genf sarnaneb sõjalaagrile.

Pilt uulitsarahutuste päewilt Genfis Tugewad. walwepostid kuulipildujatega seisawad südalinnas uulitsail, walmis uusi rahutusi juba nende tekkimisel maha suruma.

Narwa Wabadussõjalaste telegramm riigikogu juhatusele.

Erakorraline üldkoosolek peeti pühapäewal „Wõitlejas“.

Pühapäewal, 20. now. kell 10 hommikul oli K.-s. „Wõitleja“ ruumes Narwa Eesti Wabadussõjalaste Liidu erakorraline koosolek, millest osa wõttis 170 wabadussõjalast. Koosolekut juhatasid A. Sampka ja Ernits ning protokollisid Wanaus ja Uibo.

Liidu abiesimees A. Sampka informeeris koosolijaid liidu juhatuse tegewusest. Selgus, et käesolewast kewadest alates on Narwa liit tegutsenud aktiiwselt. 8 kuu jooksul on suurenenud liikmete arw 426 inimese wõrra. Praegu on liidul tegewliikmeid 934 ja toetajaid 97 liiget.

Narwa kaitsemalewa juure on asutatud kaitseliidu üksikkompanii, mis koosneb ainult wabadussõjalastest. Töökhankimise komisjon on töötanud energiliselt, et muretseda ülalpidamise wõimalust tööta liikmeile.

Juhatuse tegewuse kohta sõna ei wõetud..

Edasi waliti 38 saadikut IV Eesti Wabadussõjalaste Keskliidu kongressile, mis peetakse 27. nowembril Tallinnas Börsisaalis.

Kongressi päewakorra tähtsamaks punktiks on

põhiseaduse muutmise küsimus.

Läbirääkimiste ajal wõttis sõna A. Sampka. Ta rõhutas, et rahwahääletusel tagasilükatud põhiseaduse muutmise kawa kukutati läbi wabadussõjalaste poolt, sest põhiseadus erakondade poolt muudetud kujul ei rahuldanud wabadussõjalasi.

10. nowembril esitas Eesti Wabadussõjalaste Keskliidu juhatus põhiseaduse muutmise seaduse eelnõu III Eesti Wabadussõjalaste Keskliidu kongressil wastuwõetud kujul Riigikogu juhatusele. Kuna põhiseaduse projekt esitati keskliidu juhatuse liikmete Seimanni, Tõnsoni, Sirki ja Rõugu allkirjadega, siis tembeldatawat nüüd eelnõu 4 mehe kawaks.

Eksiarwamuste ärahoidmiseks tegi koneleja koosolekul ettepaneku saata Riigikogu juhatusel järgmise soowiawalduse:

„Narwa Eesti Wabadussõjalaste Liit oma erakorralisel peakoosolekul pühapäewal, 20. now. 1932. a. harutas Wabadussõjalaste Keskliidu juhatuse poolt Riigikogu juhatusele esitatud wabariigi põhiseaduse muutmise kawa, awaldas nimetatud kawale täielikku poolehoidu ja palub Riigikogu juhatust kawale kiirendatud korras käik anda. Ühtlasi juhib Narwa wabadussõjalaste peakoosolek Riigikogu juhatuse tähelepanu sellele, et wiiwitamine nimetatud kawale käiguandmisel tekitab wabadussõjalaste ja teiste isamaalikult mõtlejate kodanikkude seas äärmist rahulolematust ja kõigutab usaldust rahwaesinduse wastu.“

Koosolek otsustas ühel häälel see resolutsioon wastu wõtta ning liidu juhatusele tehti ülesandeks eeltoodud soowiawaldus saata kiires korras Riigikogu juhatusele.

Ringi ümber maailma.

Kodumaalt.

— Möödunud nädalal, ööl wastu reedet pandi Saulepi wallas, Läänemaal, toime röövmõrtsukatöö katse. Nimelt tungiti umbes kella 12 ajal öösel tundmata kurjategija poolt Mäli külas asuwasse „Mägide“ sauna, kus elutses üksikuna 66-aastane wanainimene Mari Jürisson. Kurjategeja hakkas parajasti magawat wanakest kägistama ja lõi talle terariistaga haawa wasakusse rinda. Jürisoni appihüüete peale hirmus aga sisetungija ja põgenes öö-pimedusse.

— Pärnu kriminaalpolitsei wõttis wahi alla ja paigutas wangimajja Tõstamaa Kööseli talu perenaise Eliise Kööseli ja sama talu sulasele Georg Lauri. Eliise Kööselit süüdistatakse oma mehe Karl Kööseli mürgitamises sulase kaasabil.

— Möödunud nädalal murdsid Sänna Lüka metsawahi Lepp'al kaks hunti karjas kaks lammast maha. Hundid on murdnud ka mitmel teisel talumehel lambaid.

Wälismaalt.

— Mõni päew tagasi käis Nõuk.-Wene kaubandusline esindaja Klinger majandus- ja teedeministrite jutul, et selgitada translidi tingimusi.

— Möödunud nädalal lahkus Saksas riigiüürilt Papeni kabinett. Walitsuskriisi asjus ei ole weel mingit selgust. Selgust ei ole lootagi enne, kui president Hindenburg oma läbirääkimised parteijuhtidega on lõpule wiinud.

Warastati laudu.

Mustwees asuwa Judeikini lauawabriku juhataja Hans Intreligator teatas politseile, et Mustweest Tallinna saadetuist laudadest on teel kaduma läinud 74 lauda, 45 krooni wäärtuses. Ülesandja arwates on laudade wargus sündinud Sonda jaamas ajal, mil neid kitsaroopalistest wagunitest ümber laaditi.

Rahwaharidus — demokraatliku riigikorra alustugesid.

Narwa rahwaülikooli kursuste puhul.

Ajalehis ilmunud teatel tahab Narwa rahwaülikooli juhatus awada üldaineliſed täienduskursused isikuile, kes ühel wõi teisel põhjusel pole wõinud peale algkooli lõpetamist oma haridust täiendada wastawais õppeasutusis. Et need kursused on maksuta ja kuulajaiks wõiwad olla kõik isikud soo ja wanadusele waatamata, kellel ligikaudne algkooli haridus, siis peab allakriipsutama, et hariduse omandamine ja täiendamine on wõimaldatud kõigile, kes seda soowiwad. Käesolewal juhusel ei wõi siin takistuseks olla ei majanduslikud olud ega ajapuudus, sest kursused on täiesti maksuta ja korraldatakse Kreenholmi koolimajas õhtuti kella 8—10-ni s. o. ajal, mil igaüks oma harilikust päewatööst on waba.

Hariduse wajadusest ja selle tähtsusest oleks siin asjata pikemalt kirjutada, olles weendunud, et waewalt leidub meil weel isikuid, kes asuksid selles suhtes eitawal seisukohal. On ju ainult haridus ja kultuur see tegur, mis inimkonna loodusewalitseja kohale asetanud.

Meie demokraatliku riigikorra juures on eriti tarwilik, et absoluutselt kõik wabariigi kodanikud kõrgel haridusastmel seisaksid. Oleme ju me kõik — täieõiguslike kodanike näol — riigis kõrgema wõimu kandjad ja seega siis oma saatuse määrajad. Kuid pole mitte ükskõik kuidas meie oma kodumaal elame ja tegutseme. Ajalugu näitab küllalt selgesti, et suured ja wägewad riigid ning rahwad, kes tema seaduste wastu eksisid, on elu näitelawalt saatuse karmi käega halastamatult ära pühitud. Tuletage meele Rooma riigi saatust! Iga wabariigi kodaniku kohus peaks olema eestkätt oma hariduse täiendamine. Et igal kodanikul olgu selged ja kindlad waated elule, et iga kodanikku wõiks tarbekorral walida ükskõik millisele riigiametile, ilma et harimatus oleks takistuseks. Sinna poole peame Lääne-Euroopa kultuurrahwaste eeskujul püüdma, ja kui kord juba nii kaugele oleme jõudnud, siis wõime kindlad olla, et me iseseiswa rahwana suudame püsida kultuurrahwaste peres, ja et kõik pahed ja wäärnähtused kaowad meie riiklikus elus.

Iga tõsine haritlane, kellel kallis meil maa ja rahwa parem tulewik, soowib rahwaülikooli juhatusele ja neile, kes majanduslikke kulusid aitawad kanda, selles tähtsas ettewõttes parimat kordaminekut, ja et kõik — wanad ja noored — kellel haridus mitmesuguseil põhjusil puudulikuks on jäänud, ruttaksid osa wõtma neist kursustest. —

—

Narwa eesti keskkooli 57 aastapäew.

Aktus ühisgümnaasiumis. Õpilaste arw kahanenud.

Laupäewal, 19. now. pidas Narwa linna ühisgümnaasium oma 57. aastapäewa.

Selpuhul korraldas kool ennelõunat aktuse ja õhtul peoõhtu õpilastele ja kutsutud külalistele.

Aktusel pidas õpetaja G. Kiwiste palweteenistuse ja koolijuhataja W. Nano kandis ette ülewaate kooli aastatsest tegewusest. Sellest kuulsime, et kool sammub edu teed, õpilaste arwus aga näitab tagasiminekut, sest ühisgümnaasiumi ühendamisel kommertsgümnaasiumiga oli õpilasi 450, nüüd aga 237. Nii siis kõigest pool endisest arwust. Samuti toonitas aruandja, et Narwa ühisgümnaasium on terawilmeliselt linnakool. Maalt pärit õpilaste protsent on siin kõigest 25, kuna wabariigi teistes linnagümnaasiumides see kõigub 40 ja 50 wahel. Läinud õppeaastal läbiwiidud ankeedi põhjal õpilaste elamis- ja töötingimiste kohta wõis aruandja ka näidata, et Narwa ühisgümnaasium õieti kehwade inimeste kool on. Suurem osa õpilasi elab sarnastes oludes, kus õppimine õieti kangelastegu on. Lastewanemate nimel terwitas kooli tema aastapäewal E. Alwer. Aktust kaunistas kooli koor lauluettekannetega õpetaja P. Penna juhatusel.

Peoõhtu kawa koosnes muusika- ja wõimlemisettekannetest. Muusikalises osas olid õpilasorkestri ettekanded õpetaja J. Tultshiew'i juhatusel, õpilaskoori laulud õpet. P. Penna juhatusel, naisõpilaste kahekordse septeti esinemised 5-h klassi õpilase L. Antoni juhatusel ja soolo klaweril samalt L. Antonilt. Wõimlemisosas oli poeglaste ja tütarlaste wõimlemine. Nimetada tuleks tütarlaste pantomiim-ettekanne õpetaja L. Kütti juhatusel. Meeldiwa uudsusega esinesid poeglapsed õpetaja R. Üti'i juhatusel.

Paelahmakas pidi tapma mehe.

Raske õnnetus Kohtla-Järwe kaewanduses.

Reedel, 18. sk. p. sai Kohtla-Järwe kaewanduse kümnik, minöör Georg Peetson 44 a. wana lõhketööde juures peast raskesti wigastada, ning toimetati meelemärkusele tulemata Tartu ülikooli haawakliinikusse.

Peetson töötas Käwa allmaa kaewanduses lõhketöödel. Reede hommikul asus ta oma harilikule tööle, lõhkeainetega purustama kõwu kiwikihte, milleks asetas puuritud aukudesse lõhkekapsleid. Et ettewalmistustööd liig kaua kestsid, läksid lähedal töötawad tööliſed weestrekki nr. 11, kus minöör Peetson töötas, waatama, milles wiiwitus seisab. Käiku sisseastudes kostusid meestele kõrwu hoiged; selgus, et kümnik lamab meelemärkuseta maas werise peaga, kõrwal umbes kahe puudane pae-lahmakas.

Õnnetu toimetati kohe ambulantsi, kus kohalik arst nentis rasket wigastust. Õnnetul oli purustatud otsaesine ning kriimustused seljal.

Et Peetson meelemärkusele ei tulnud, saadeti ta kohe Tartu ülikooli haawakliinikusse, kus wigastus tunnistati elukardetawaks.

Õnnetus oli tekkinud, nagu selgus juurdlusel õnnetuskohal, umbes 30 klg paekiwi läbi, mis oli langenud kaewiku laest minöörile selga, paisates teda maha, näoga wastu terawat kiwi serwa, tekitades otsaette suure haawa.

Ametiwõimud selgitawad weel kiwi langemise põhjust, tõenäolisena aga näib et süüdi on järelwalwe komisjon, kes lagede kindlustamiseks küllalt mõjuwaid abinõusid tarwitusele pole wõtnud.

Äärmine hooletus tööliskorterite wastu.

Suurwabriku omamoodi „äri“ tööliste arwel.

Meile kirjutatakse üheſt Narwa suurwabrikust, wabriku korteris elawate tööliste poolt järgmist:

„Meil hoowiwalitsus on wiie aastmeline, alates ülemast hoowiwalitsejast ja lõpetades wanema kojamehega. Selle eest on kõwasti hoolitsetud. Tööliste korterid muutuwad aga ajajooksul elamiseks täiesti kõlbmatuks. Kasarmud, mis ehitati 1914. aastal, pole weel üldist sisemist remonti seninі näinud. Kuigi juba 7 — 8 aasta jooksul, seda elanike poolt korduwalt on nõutud. Direktsioon lubab küll alati, — kuid seninі pole lubadusteſt kaugemale jõutud. Waene tööline peab alati hirmunult ülesse waatama, — kas mõni laest langew krohwitükk korterielaniku pead wõi supikausſi ei purusta. Sellewastu ollakse aga „remontidega“ mõnel alal eriti agar. Näiteks, leiab wanemkojamees oma „ringkäigul“ mõnel ühiskõögil katkise aknaruudu, siis on kohe tellimine kontoris, pannakse kontori poolt kiires korras kohe uus ruut ette ja kasseeritakse töölistelt sisse ruudu hinnana 126 senti — waatamata sellele, et täpselt samasuur ruut maksab linnast, erakaupluseſt ostes ainult 50 senti. Nüüdsel waesel rahakehwal ajal kah „äri“, aga kelle nahal?

Naise libe keel. Anna Sarwe lasi wastutusele wõtta Ewa Kalda, et wimane ei wali sõnu, mis teisele näkku paiskab. Ewa sõimanud teda nii läbi, et ta enam isegi ei tea, kas on weel inimene, wõi ei ole enam mitte.

Ewa sõnade järgi ta seda enam ei oleks, nüüd peab kohtunik oma wimase sõna selle kohta ütlema.

Argipäew protokollis.

Naised ei hooli keelust ega seadustest. Ida Kittel wõeti wastutusele seaduse rikkumise eest, et ta lahkus temale määratud elukohast, asudes elama politsei poolt temale keelatud kohta. Datjana Antonow sai protokolli, et ta oma elukohta ei wahetanud, mida nõudis iganenud peatusluba.

Autojuht tegi taskuraha. Weoauto E 56 juht Julius Supsmann sõidutas oma autoga inimesi, ilma et oleks olnud selleks waawalitsuse luba. Jõhwi alewis kukkus ta aga sisse ning sai protokolli.

Kaks ühe wastu. Politseile teatas Pawel Tõganow, et ta olla saanud armetult peksta kahe purjus mehe — Dimitri Orlowi ja Aleksander Drusinini käest, kes temale põhjuseta kallale tunginud. Ta andnud küll alguses wastu, kuid kallaletungijad olnud tugewamad, mispärast palub nüüd kohtuniku „tugewamaid“ karistada.

Karjatas wõõral põllul. Jõhwi elanik Miili Aamann wiis oma loomad naabri põllule sööma, ilma et selleks omanikult luba oleks saanud. Seepärast süüdistab põlluomanik Aliide Paumer Aamanni omawolis.

Lõhkus wõõrast jalgratast. Elmar Michelsoni kaebusel Wokas olewat Arnold Sang wõtnud kaebaja jalgratta omawolilisel sõita ning lõhkunud ratta ära. Et lõhkuja tõrkunud kahju wabatahtlikult tasumast, peab nüüd rahukohtunik otsustama, kas Sangi tegewiis on õiglane.

Konfiskeeriti laskeriistu. Relwa kandmise loa mitte õigelaſal uuendamise pärast wõeti wastutusele Skarjatina mees Fridrich Kukkur ja waſknarwalane Nikanor Tooming, ühtlasi neilt laskeriistu ärawõttes kuni loa uuendamiseni.

Salakõrts Kohtlas. Pikemat aega esitati politseile kaebusi Adolf Sammi kohta, et see müüwat salaja riigiwiina. Senised läbiotsimised jäid aga tagajärjeta, sest Samm oli leidnud märjukesele kindla warjupaiga. Nüüd ühe kunde paljastusel õnnestus politseil tabada wiina tagawara, ning Sammi patendiseaduse rikkumise eest wastutusele wõtta.

Laste sünd tõi protokolli Õnnelikud isad Sergei Plisttin ja Nikolai Polaew Jisakus unustasid oma maimukeste sündi õigel ajal perekonnaseisu ametniku juures registreerida, ning mõlemad isad wõeti seaduse rikkumise eest wastutusele.

Söögimaja-pidaja õnnetu päew. Jõhwi alewi tee- ja söögimaja pidaja Jida Parbu sai ühe päewaga kolm protokolli — kõik waastutuleku pärast oma kundedele, keda lubas oma teemajas alkohooli tarwitada. Kui politsei kaebuse põhjal esimest protokolli koostas, kostis üheſt toast joobnute räuskamist; selgus et Parbu oli üürinud toa eraisikuile wiinajoomise otstarbeks; sarnane tegewiis on keelatud, ning järgnes teine protokoll. Teemajast lahkumisel silmas politseinik äkki ühe laua taga kolme meest, kes lauaall seltressi klaasidesse taskust wõetud pudelist wiina kallasid. Keelatud kohas wiinajoojad olid — Johan Moonas, Woldemar Kalle ja Gustaw Walter, kes kõik wastutusele wõetakse. Nüüd sai teemaja pidaja Jida Parbu weel kolmanda protokolli — hooletus järelwalwes.

—

Alutaguse wallad said riigilt maad.

Riiklikust maatagawarast otsustas wabariigi walitsus Alutaguse wallaomawalitsuste palwete järgi rahuldada järgmisi waldu:

Narwa wallale 3 krunti, kogusummas 13 hek; Skarjatina wallale 8 krunti, kokku 40 ha.; Waiwara wallale 5 krunti — 22 ha.; Kose wallale 4 krunti — 18,5 ha.; Mäetaguse wallale 3 krunti — 33 ha.; Jisaku wallale 6 krunti — 22,5 ha.; Peetri wallale 3 krunti — 18 ha. ja Erra wallale 3 krunti, kokku 14 ha.

Peipsi merehädalised leiti.

Inimesed 26 tundi väikeses mootorpaadis lainete piilutada.

17. nowembri õhtul pimedas Waſknarwaſt mootorpaadis wäljasõitnud Aleksander Domaſhkin ja Uljan Guſhow pääsesid eluga pika wintsutuse järele. Nende seletuse järele sõitnud nad Waſknarwaſt wälja pimedas. Paadijuht, 16-aastane U. Guſhow ei tahtnud reisi ette wõtta, kuid Domaſhkin soowinud kindlasti samal õhtul weel Muſtwee jõuda, et sealt omal autol kohe wälja sõita Tallinna.

Järwel sõidu ajal tõusnud tuul, lainetus olnud kõwa ja hakkanud wett paati lööma. Noor mootorijuht sattunud ärewusse ja kaotanud suuna, nii sõitnud tükk aega sihitult õnne peale. Lainetus kõwenenud ja annud wett paati õige rohkelt. Et hoida wajumist, pildusid nad kõik paadis olewa kauba järwe. Nüüd aga juhtunud uus õnnetus, leidsid, et mootori küttematerjal on otsas ja edasi sõita wõimatu, ka ei teadnud kuhugi poole sõita, ühtlasi kartsid N. Wene randa sattumist.

Lainete mängukanniks olid nad wäikese mootorpaadiga terwelt 26 tundi näljasena ja märjalt 6 kraadi külma käes. Lõpuks ajas tuul neid Peipsiäärse walla, Nina küla alla randa 18. nowembri hilja õhtul.

Selle aja jooksul katsid 85 km. pikkuse weetee ja kaugenesid sihtkohast — Muſtweest Emajõe poole 32 kilomeetrit. Muſtweest sõitis auto Nina külla ja tõi merehädalised kodu. Omakseb olid õnnelikud, kuna igasugune lootus juba kadunud oli.

—

Keskharidus kättesaadavaks rahvale.

„Kodukeskkool“ hakkab ilmuma uuel aastal

Et laiemate rahwakihtide kõrge hariduslik tase on rahwamajanduse tugewamaid alustugesid ning riikliku suweräniteedi püsiwamaid kandetalasid, sellepärast näeme ka riike üksteise wõidu andmas üha rohkem wõimalusi oma kodanikele hariduslike tarwete rahuldamiseks.

Paljude teiste riikide kõrwal on ka meil algkoolikohustus, mille alla kuulub aastas ligi 100.000 last. Iga aasta lõpetab algkooli 7500 noort. 33% neist jatkawad oma õppimist keskkoolis. Ülejäänud siirduwad igapäewase leiwa teenimisele. Paljudki neist tahaksid meelsasti kuuluda ka nimetatud 33% hulka kuid rahalised raskused ei luba neil wälja anda 350 krooni, mida wajab keskkooli õpilane aastas. Ja nii tuleb alistuda saatusele.

Nende paljude abistamise sihiga, kes wanuse, teenistuse wõi majandusliku kitsikuse tõttu ei saa tawalises keskkoolis õppida, asutati Tallinna koolitegelaste ja haridusõprade poolt „Eesti Hariduse Sõprade Selts“, kes seadis endale ülesandeks korraldada keskkooli kursuse läbitöötamist põhjaameerika, lääne-euroopa ning kultuurilise kõrgepingega põhjamaade eeskujul kirjalike koduõpingute kaudu.

Seltsi juhatus olukorda kaaludes otsustas hakata wälja andma 1933 a. jaanuaris iseõppijate ajakirja „Kodukeskkool“, mille abil on igal ühel wanusele ja soole waatamata, wõimalik oma kodus iseseiswalt läbi töötada keskkooli täielik kursus ja, sooritades iga aasta ühe klassi kursuse ulatuses nõutawad eksamid, omandada hiljemalt 5 a. kestes gümnaasiumi lõputunnistuse. Eksamid korraldab selts „Kodukeskkooli“ tellijaile — õppijaile iga aasta detsembris. Eksamid sooritanud omawad kõik õigused ühisel alusel wastawa klassi wõi koolikursuse lõpetanutega awalikes õigustega keskkooles.

Aineid käsitellakse Hariduse- ja Sotsiaalministeeriumi poolt kinnitatud humanitaargümnaasiumi õppekawade ulatuses.

„Kodukeskkooli“ tellijaile - õppijaile praktilisteks töödeks ja teadmiste kontrollimiseks korraldatakse kirjalikke töid ja kontrollteste.

„Kodukeskkooli“ peatoimetajaks on kirjanik realgümn. inspektor Ernst Peterson ja õppeainete eriteadlasteks Tallinna linna koolinõunik J. Grünthal, humanitaargüm. inspektor ja õpetajad W. Peet, dr. O. Bekmann, mag. phil. M. Meiusi, W. Oraw, R. Stümper ja R. Tehwer, kommertsgümn. õpetajad R. Gutmann ja H. Pezold, tehnikagümn. õpetajad O. Reintal ja A. Õunapuu ning tütarl. gümn. õpetaja E. Kimmel. Wastutawaks toimetajaks on seltsi sekretär. K. A. Hermann.

Seltsi büroo ja toimetus asuwad Tallinnas, Tatari tän. 3 (E. Õpetajate Liidu ruumes), kõnetr. 458 — 52. Wastuwõtt 4—6 p. l. Seltsi esindajaks Tartus on mag. phil. D. Palgi, Näituse tän. 3 — 2.

Kaks jooksikut saadeti Eesti sse.

Mõni päew tagasi saadeti SSSR-i wõimude poolt Eestisse üle traataia Nõuk. Wenemaale sattunud Iwan Strelkow ja Konstantin Schapurin.

Poisid sattusid ülepiiri metsas seeneloleku ajal. Nendega oli ühes ka P. Bogdanowi nimeline poiss. Wiimast meie ametiwõimude poolt tagasi ei wõetud, sest B. on kodakondsuseta isik.

Noorteparlamendi 30. istang.

ÜENÜ esinduskogu 30. istang peeti käesolewal aastal Tartus, kus oli päewakorras rida referaate ülikooli õppejõududelt ja kirjanikelt. Kõnelesid kirjanik H. Wisnapuu, prof. Uluots, dr. Luha, mag. G. Ränkjt. Erilise tähelepanu osalisels sai prof. Uluotsa referaat. Jõhwi osakonda esitasid A. Pribitkin ja W. Mustel, kelledest wiimane waliti esinduskogu üheks juhatajaks.

Wõeti wastu rida resolutsioone, milledest üks esitatud W. Mustelilt; et nimede eestitamise aktsiooni kongress, millest osa wõtaksid kõik rahwuslikud organisatsioonid, kutsutaks kokku Tallinna 1933. a. jaanuari kuus ÜENÜ algatusel, wõeti wastu suure häältteenamusega. Esinduskogu töö järele oid kolmepäewased noorsootegelaste kursused, millest wõtsid osa ka Jõhwi osakonna esindajad.

Lugege „Alut. Teatajat“

Raha hoiab kokku see,

kes ostab jalanõud UNION kaitsemärgiga.

Müügil vabriku vastutusega.

Saadaval suures väljavalikus meeste, naiste ja laste jalanõusid, ball-kingadest kuni töösaabasteni

Kummi kalossid ja potikud

Hinnad soodsad! Hinnad soodsad!

Jõhvis, **M. Triisa** Kaubamaja nr. 6.

„Alutaguse Teataja“

tellimisi wõtab wastu Toilas hra Joh. Seestrandt, „ A Gabriel ja Toila postkontor.

Üksikud numbrid müügil Tarwitajate ühingus.

A.-s. Tormolen & Ko.

Narva osak. Joala t. nr. 18, telef. 89.

TELEFUNKEN

Parimad Eesti lühi- ja pikalaine raadio vastuvõtteaparaadid: Schaub, Lorenz, Philips ja Toko.

Aparaatide demonstreerimine tarvitaja kodus äraostu nõudmiseta.

Päevapildi aparaadid ja nende osad ning tarbed.

Parlafonid His Master's Voic, Lindex.

Suur väljavalik elektri tarbeid ja lõhtreid.

Kaupmeestele harilik hinnaalandus.

Müürikuulutusi Peopileteid

ja

Tschekiraamatuid

maitsekalt ja ruttu valmistab

O.-ü. „Narva Kirjastusühisuse“

trükikoda

Narvas, Salme tän. 5. Telefon 34

Esitus Jõhvis, Rakvere tän. 7-a.

OSTAME

tapamajas ja sigade vastuvõtte päevadel, raudteejaamades kõrgema päevahinnaga

peekon- ja pekisigu, loomi, vasikaid ning lambaid

ÜHISUS

„Lõuna-Eesti Eksporttapamajad“

Tartus, Teguri tän. telef. 11-24 ja 11-64.

Minu ainuke

spetsiaal säärsaapa-tööstus

Narwas, Tallinna t. 2.

walmistab **worm- ja täiesti weekindlaid säärsaapaid** kaitsewäelastele, jahimeestele, kalameestele jne — igaühele oma eriala järele, samuti igat seltsi teisi jalanõusid. Olen spetsialist omal alal ja ainuke juurelõikaja.

Kõik tellimised täidetakse minu erilise walmistamisewitsi järele minu isiklikul kaastöötamisel kõige tugewamast materjalist

Sellepärast telliwadki kõik omale jalanõud minu tööstusest.

Diplomeeritud kingseppmeister G. Sild.

Majade ja muude varanduste edasikindlustamisel pöörake

K./s.

„EESTI“

esindaja poole Jõhvis, kus preemiamaksudega Teile vastu tullakse.

Rakvere tän. 7-a.

„Eesti“ on eesti meeste oma selts.

Atsalama laata

peetakse 25. nov. Atsalama seltsimaja juures Vallavalitsus.

Narva arstid.

Elan nüüd

Malmi ja Salme tänava nurgal nr. 1 — 5, Tuisu kpl. vastas.

Ämmaemand

M Bergfeldt-Kõrts.

K.-Järwel

müüwad kõik suuremad kauplused „Alutaguse Teataja“ üksiknumbreid.

„Alutaguse Teatajat“

müüvad Jõhvis:

N. Maslov

Hindperi kpl. Narva mnt.

Aitjeni kiosk turupl.

„Wikerkaar“.

Valteri kiosk turup.

Plekkwitsu

paberi-pallide ümbert müüb

O|ü. „Narwa Kirjatusühisus“ trükikoda. Salme t. 5. Telef. 34

Hallo!

Siin energiline noormees palub mingit

tööd,

maale ehk linna. Adr.: Vaivara pk. 7. E. V.

LAULULEHTI

JA

NIMEKAARTE

saate Jõhwist „Alutaguse Teataja“ talit. tellides kõige odawamini.

Vastutav toimetaja V. Mustel. O.-ü. „Narva Kirjastusühisuse“ trükk. Väljaandja: O.-ü. „Narva Kirjastusühisus